

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 лепта

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 лепта

БОРБЕ У ПАЛЕСТИНИ

Пред Јерусалимом

Лондон, 8. Ратни кореспонденти телеграфишу: Турци су принуђени да се повуку у Палестини са једне одбрамбене линије на другу и изгубили су Јафу, која је пристаниште Јерусалима. Раскрсница желез. линија Јерусалима-Дама већ је у рукама Енглеза и Јерусалим је веома угрожен. Непријатељ се утврђује на обема обалама Анје, која тече са брежуљака Самарије ка мору, на 4 миле сев. од Јафе. Наше напредовање наставља се. Са великим успехом пређено је 50 миља. На извесним местима Турци су дали ваљаног отпора, али нису могли одолети нашој ватри и нападима генерала Алени.

Пад Јерусалима само је питање часова.

АУСТРИЈСКИ ПЛАНОВИ

Аустро-немачка Пољска

Аустро-Угарска и Немачка споразумеле су се о «уређењу» пољског питања. Један део руске Пољске има да се придружи Галицији и савом образује пољску државу у саставу Аустро-Угарске, чији владалац добија титулу пољског краља. Остатак руске Пољске треба да се придружи Немачкој. По вестима из аустро-немачког извора, такво решење пољског питања желела је и тражила Аустро-Угарска, и Немачка је најпосле «попустила».

Одиста, ни комичније политичке комбинације у времену прижељкивања мира, ни тачније илустрације традиционалне аустријске политике!

Ступајући на костима подигнути пре ево предака, нови цар и краљ Аустро-Угарске, Карло Хабзбуршки, објавио је «својим драгим» народима «народносне слободе» и режим «једнакости и равноправности», дајући обећања за преуређење државе на бази слободоумних уставних гаранција. Под утицајем тих обећања, стран свет се почео обманљивати, да је Аустро-Угарска на путу демократизације и стресања немачког утицаја; а њени познаваоци и познаваоци њене политике окретали су главом и размишљали о питању: да ли је огромно искуство из даље и ближе прошлости могло остати без стварних поука?!

Доцније, у току ратних догађаја, доглавник цара и краља Карла, аустро-угарски министар спољних послова, гроф Чернин, осе-

ћајући неиздржљив положај земаља свога господара и предвиђајући слом своје државе, питање о евентуалном и дуго прижељкиваном миру свео је, на привидно незадовољство Немачке и Бугарске, у формулу без анексија и одштета. Тиме је, ваљда, хтео допунити свога господара!

Међутим, ствар се друкчије развијала. Док је један обећавао националне слободе појединих народа, нарочито словенских народа монархије, и најшире уставне гаранције, а други мир без анексија и одштета, дотле су обојица, заједнички, у споразуму са привидно незадовољном Немачком, кројили план о «дефинитивном» подјармљивању немачких народа. Примањем у Сајдлеров кабинет представника у влади још не представљаних словенских народа, хтели су да остану доследни својој вековној политици. Другојаче би одступили од старе аустријске политике превара и обмана.

Пољско питање, онакво какво су поставиле Аустрија и Немачка, има своје лице и паличе. Лице му се огледа у стварању једне намене од називи државе и у страховитом мрцварењу пољског народа. Паличе му је дубље и изразитије, чије аустријски специјалитет за отклањање, бар док рат траје, опасности словенске већине.

Стварањем аустријске Пољске са Галицијом, а вероватно и Буковином, као саставним делом

трећег члана тријанзитичке државе, Аустрија жели да ослаби словенски елемент, који јој сада, за време рата, ствара и сувише невоља, и да на тај начин немачкој мањини обезбеди пуно «уставних» власти, па ма била приморана дати «слободу» својим народима. Без Пољака и Руса (Русина), Чесима и Југословенима у Монархији отежава се положај; а Немци постају безобзирнији. Слаби обзира аустријских влада према Словенима, изазивани често самим присуством Пољака и Руса, дефинитивно престају. И раније су аустријске владе обманљивале Пољаке празним обећањима: овог пута не само што су скројиле план за нову обману, него и поделу коже несрећног пољског народа. С једним ударом мисле убити две муве: и пољске аспирације за слободом и јединицу, и словенску већину у Аустрији. Чисто немачке жеље, накатанљене на аустријске планове!

Аустро-Угарска примењује своју традиционалну политику обећања, превара и обмана. И у овоме случају понавља оно што је вековима радила, «одигравајући са виртуозношћу улогу немачке авангарде. Вук длаку мења, али ђуд никада. То је вредело јуче, то вреди и данас, а вредиће и све дотле, док Аустрија, као таква, буде постојала.

И у овоме питању, у питању Пољске, Аустро-Угарска је још једном доказала, да је она главни проблем овога рата. Она је послужила Немачкој да дође до рата; она јој је, на најсрамнији начин, помагала у надирању преко Белгије и послала своје доказе солидарности много пре објаве рата и прелаза белгијске границе; она јој и сада помаже у продужењу рата, онемогућавајући својим словенским народима еманципацију и збацивање немачког јарма; она је та која ће Немачкој стално и у свему служити. Да би се Немачка, као милитаристичка земља, могла онемогућити, Аустрију треба уништити. То је најбољи лек противу пруске чизме.

Солун, 8. новембра.

У јучерашњем броју овдашњег «Руског Весника» објављен је разговор сарадника тога листа са Господином Љубомиром Јовановићем, Министром Унутрашњих Дела о последњим догађајима у Русији.

Овлашћени смо изјавити, да Господин Министар ових дана није имао интервју ни са којим новинаром.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Лондон, 8. — Енглеска штампа објављује одушевљене чланке о г. Венизелосу. «Вестминстер Газет» пише, да ће се г. Венизелос вратити потпуно задовољан одушевљеним дочеком зајичне Енглеске и енглеског народа.

Лондон, 8. — Одговарајући на питање посланика Лаутерла, г. Бонар Ло је изјавио, да он до сад не зна да ли ће Америка учествовати у врховном ратном комитету у Версаљу, али он жели да и она узме учешће.

Хавр, 8. — Белгијска влада примила је посредством једног белгијског индустријалца нове предлоге за мир. Она их је одбила, пошто војује за потпуну независност Белгије.

Лондон, 8. — Општа конгрес енглеских радника изјавио је готовост да помаже владу, да се дође до правичног и трајног мира. Конгрес је упутио братске поздраве италијанској демократији и изразио је симпатије енглеског народа за ствар Савезника.

СИТУАЦИЈА

Политичка

Док на бојним пољима настављају да воде пресудну реч топови и митражези, дотле се у позадини води огорчен дипломатски рат. Немци, у сувише тешком овећању своје немоћи да војнички победе противнике, покушавају да их закулесним и подземним радњама поколебају, поцепају па чак међу њих увесу неред и анархију. Последњи дани били су нарочито богати у таквим примерима. Дипломатски рат био је ушао у свој критични период. Данас се може рећи да је завршен, и то потпуним поразом немачких махинација.

Интриге против Италије свршиле су се доласком е-

пергичне владе г. Орланда и успостављањем потпуног народног јединства у борби против непријатеља. Русија је срећно измакла замци, коју беху наместили максималисти за рачун Немачке, и Керенски, носилац идеја рата до краја заједно са Савезницима, изишао је као победилац.

Тренутна криза изазвала је још тешње јединство руског народа и појачала његову енергију да истраје на једино могућем путу борбе до коначне победе. Немачке сплетке у Француској довеле су само дотле, да кабинет г. Пенлевеа буде зоменин «твозденом владом» Жоржа Клемансоа, која је себи ставила у неодложну дужност интензивну и брзу војну акцију на свима фронтима. Уз то долази америчко-јапански споразум односно Кине, који чини крај свима немачким интригама и надама, да ограниче акцију Сјед. Држава, а осујети оружану интервенцију Јапана. Резултат свега је јасан:

ПИТАЊЕ РАТА

Погледи Жоржа Клемансоа

У једном од последњих бројева свога листа «Окован човек», садашњи председник француске владе г. Жорж Клемансо објавио је чланак, у коме говори о току рата, о ратним циљевима и о будућем «друштву народа». Како је г. Клемансо постао после овога чланка први француски министар, од интереса је изнети његове погледе о горњим проблемима.

Пошто је најпре претресао политику кабинета г. Пенлевеа, г. Клемансо прелази на питање ратних циљева.

«Не заборавимо, вели он, да су Немци ти, који су тражили наше ратне циљеве. И ми смо им их обновили. Што се њихових тиче, они их нама нису открили. Шта се од нас може више тражити? Изгледа ми, да то питање треба упути на ону страну Рајне.

Односно «друштва народа», које је данас питање на дневном реду, пише г. Клемансо:

«Многи наши земљаци у многу прилика гарантовали су за мирољубиве идеје немачке социјал-демократије, која је свом душом учествовала у припремању овог рата. 1913. године немачки социјалисти гласали су за једну милијарду вој-

и прост; уместо да Савезнике поседа и поколеба. Немачка је изазвала нишом пуно јединство и одлучила их на брзу, оштру и коначну акцију. Немачки пораз је огроман и његове последице убрзо ће се осетити!...

Војна

Јучерашњи дан обележен је на западном фронту, као обично, јаком артиљеријском акцијом. Француске трупе су сломили више немачких покушаја навада.

Непријатељска офанзива на италијанском фронту стално губи у снази. Италијани са успехом спречавају да непријатељ пређе Пиаву, и спремају се за контра-офанзиву. Пешадјских бораба већет стила није било. Ситуација се стално побољшава.

Највећу напалу привлачи војниште у Палестини, где се Турци после претрпљеног пораза стално повлаче. Предстоји пад Јерусалима, који ће врло јако утицати на даљи развој операција у Азији. X

них расхода, с којима је идуће године извршен напад, а наши нису ништа гласали у томе смислу. Наши патриоти до последњег часа нису престали да одбијају сва средства за одбрану.

«Ми хоћемо сви трајан мир. Ето једног одређеног ратног циља! Првога дана мира хоћемо ли се наћи пред Вијећем и немачком социјалном демократијом? Увести са попом Вијећа Другога у «Друштво народа», као вука међу овце, и вретити га оном, кад цео свет зна да је он вук, признајем да се ја на то не бих могао решити, колико из љубави према трајном миру, толико у интересу мало себично ако хоћемо своје земље. А немачка социјална демократија, која хоће цинички да озакопи отмицу Алзас-Лорена, нека нам каже, по чему заслужује више наше поверење од свога господара.

«Отуд долази идеја о «гарантијама», о коју не могу да се оглуше ни наше социјалисте. Шта ће бити ове гаранције? Дискусија о томе изискује дуге седнице. Обзирљиво узевши, да ли је то питање данашњице у Француској, чија поља разривају топови? Г. Ренодел је говорио у парламенту о неутралисањима извесних територија и рекао је, да

...до требају санкције... Друштва шароде. Непутност Белгије имала је санкције од невог европског међународног друштва. И шта је било? Главни потписник уговора поцепан је овај властитим рукама и показао, шта ће чинити са будућим таквим случајевима. И ко је се у у његову варошу нашао да протестује?

«Како можемо данас ступити у разматрања, која нас не могу ничему довести? Зар не би боље било да ми започнемо са ослобођењем земљишта наше Француске, а да и не говоримо о ослобођењу Белгије и Србије и са другим регулисањима међународне правде, која је дуго набрајати?»

«Кад будемо победили животину, постарајмо се часно, да стечемо трајан мир и да не оставимо средстава за обнављање рата. Разуме се, да наша средства морају бити на праву основу. Ми се боримо за право свију. Нећемо бити недостојни победе. Али, ми нећемо, да наша деца дочекају, да се против њих дигне нова генерација злочинаца, коју треба уништити.»

ЕНГЛЕСКИ УСПЕСИ
Турци пред сломом

Лондон, 8. новембра. Дописник Рајтерове Агенције на фронту Палестине телеграфише: Последња науда непријатеља да заустави нашу офанзиву у Палестини ишчезла је. Може бити још неколико локалних бораба, али Турци не могу више дати јаки отпор. Пет немачких биплана уништено је у последњим борбама, као и једна бежична станица. Цео материјал, којим Турци располажу у Палестини, проистиче из Немачке. У већини заузетих села становништво се предаје редовним пословима. Оно је веома радосно због новог режима. Дописник «Униџед Прес» телеграфише, да је пад Јерусалима неминуо. Огромни губици Турака довело је отоманске трупе у страховит положај.

БОРБЕ У ФЛАНДРИЈИ
— Немци у тешком положају

Лондон, 8. новембра. Дописник «Морнинг Пост» у Фландрији телеграфише да су енглески топови, и поред теренских тешкоћа, толико истакнути да успешно туку непријатељске положаје у равници Рулера. Енглези су приморали немачку пешадију да се утврди на врло неповољним положајима. Она нема заштитну линију. Немци се морају одатле повући кроз равницу коју туче енглеска артиљерија. У току недеље за-

робљени војници причају, да снабдевање у животним намирницама и муницији не може бити уредно. Војници се праве болесни само да не буду послати на тај страхан фронт.

МАЂАРСКА ПОСЛА
— Берхтолда интервенција

Женева, 8. нов. Конфликт између Сеченија и Каролија почео је постајати све деликатнији, али је изненада био прекинут интервенцијом графа Берхтолда, бившег министра спољних послова. Они који не знају везе између Берхтолда и Каролија, као и улогу последњег у мађарској политици, знају да је његова тактика у тесној сурадини са политиком графа Берхтолда на

страни и ни мало не изненађује Берхтолда интервенција у овом конфликту. Граф Берхтолд је имао разлога да страхује, да политикан не открије неке маневре који се крију иза имена Каролија.

Зна се да је велики маршал мађарског двора граф Сечени у «Наје Фраје Преси» окарактерисао политику Каролијева као опасну, из посеби утисак који је она проузроковала на страни. Базирајући се на искуства која је стекао као аустро-мађарски посланик у Паризу и из посеби да је француско схватање мађарске политике врло површно, граф Сечени је изразио бојазан, да француски кругови не помисле да постоји у Угарској једна политичка странка која је непријатељски расположена према германско-мађарским тежњама.

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Са солун. фронта
— Француски коминике

Солун, 8. новембра. Претпрошле ноћи одбијен је бугарски напад у зони Вардара. Луче је била јака канонада на извесним местима.

Франц. коминике
— Париз, 8. новембра

Немци су напали француске положаје северно од Шом на простору од једног километра, али су били одбијени. У Лорену одбијен је такође непријатељски напад јужно од Жореса.

Румун. коминике
— Јаш, 8. новембра.

На граници западно од Молдавије руске патроле извршиле су више смелих извиђања до бодљикавих непријатељских жица. На осталом фронту пушарање и обично бомбардовање.

Италиј. коминике
— Рим, 8. новембра.

На фронту брда Томбе и Февере води се огорчена борба. У четири маха је непријатељ обустављао бомбардовање наших положаја на падини брда Февере и вршио јаке нападе. Наше су их трупе увек храбро одбијале. У области Мелете наши су одреди наставили успешна извиђања. Заробили су 306 војника од којих је 8 официра и више стотина пушача. На Пиави, на острву испред Фолце, заплена је пет мицраљеза и велика количина пушача. У ваздушној борби оборена су два непријатељска аероплана.

Албанија. — 5. новембра у јутру на доњем току Војуше, непријатељ је напав мост Чифлик-Идрис. После живе борбе непријатељ је био приморан да се повуче. Заробљено је више војника и један официр.

Енглески коминике
— Лондон, 8. новембра.

Наше су трупе прејуче извршиле једну серију опе-

рација између Сен-Кантена и Скарпе. Ове су операције вођене са добрим успехом. Заробљено је много војника и заплена огроман ратни материјал.

Непријатељ је јак бомбардовао наше положаје на Ипру а нарочито оне у околини Зонебека и Пашандела. Оксфордске трупе извршиле су успешан напад источно од Темпуза и источно од Вишете. У ваздушној борби оборен је један непријатељски апарат.

Палестина. — Генерал Алениа јавља да су египетске трупе заузеле Бејрут и Фасту. Наше су трупе напредовале ка шивонима Јудеје и дошле до линије 15 километара западно од Јерусалима.

МАКСИМАЛИСТИ
— Ко је Леон Троцки

Париз, 8. новембра. Немачка штампа предвиђа је тако добро покрет Љениноваца, да га је објавила за дане од 19-21 октобра. Немачки листови припајају, међутим, да Петроград није цела Русија и да се не зна, шта о државном удару мисле градови Москва, Кијев, Одеса, Карков, Екатеринбург и други.

Густав Ерие изражава у «Виктоару» наду, да ће Петроградска лекција користити западним социјалистима, који ће морати разумети да је сада важна само једна ствар, да се наши максималисти спрече да нашу радничку класу «Советизирају».

Лондон, 8. новембра. Један телеграм из Вашингтона јавља, да америчка полиција врло добро зна Троцкиа, шефа руских максималиста. Право име овога фанатика је Браунштајн.

Он се у Њујорку бавио неколико месеца и општио је само са немачким социјалистима. Ван сумње је, да је он пре одласка из Америке закључио споразум са немачким агентима,

који су га помагали повлачење. Приликом одласка из Њујорка, он је ухапшен у Халифаксу од британских власти, које су га морале пустити на захтев руске владе. Њујоршка полиција изјавила је, да је Леон Троцки био истинити пријатељ немачкој полицији Франца Кортеса, који се тад налазио у затвору. Троцки је познавао и Карла Бурера, директора Нордојтер Лојда, где је осуђен што је помагао бегству интернираних немачких мрнарара.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Одликовање

Генерал Сарај предао је је јуче генералу Зимвракскију ратни крст са палмама којим га је француска влада одликовала.

Још једна осуда

Велики Војни Суд одобрио је пресуду Војног суда за офицере, којом је Димитрије Марковић, виши ветеринар, осуђен као заклет члан тајне превратне организације за учешће у припремама за преврат на десет година заточења. Протекцијом «Црне Руке» тај је господин слат раније у Русију да набавља коње и по повратку отуд он је од своје «уштећевине» приложио око 900 рубаља за циљеве организације.

Битољ под артиљеријском ватром

Ретки су дани у којима Бугаро-Немци не изабаци су челика на наш Битољ. 5. ов. месеца у варош је пало 20 граната којом приликом је погинуло једно дете а рањено је два. Две куће су оштећене.

6. новембра, на дан годишнице заузећа овога нашег историјског града, Бугари су у свом немоћном бесу, а под још свежим утисцима свога пораза, избацили које на варош које на варошцу периферију 191 гранате.

Један човек и једна жена су рањени а оштећене су четири куће.

Против сумарена

Адмирал г. Кундуриотис, грчки министар морине, расписао је следеће награде за оне који би припомогли борби против сумарена и против «агената немачко-грчке пропаганде»: 1.) 2.000 драхми добиће сваки онај који би проказао агента немачко-грчке пропаганде чија би се кривица доказала на суду.

2.) 5.000 драхми добиће онај који покаже непријатељски сумарен, који би суверене и говиле грчке или савезничке лађе на мита и не потониле или заробиле.

3.) 50.000 драхми ако би горњи случај донео уништење или заробљење сумарена.

1.) Моралну награду према опасности којој се изложио и резултату који је постигао онај који је проказао агента или гонио сумарен.

Објаве

Све оне српске избеглице, које су оштећене пожаром који је био августа месеца тек. год. а које се до сада нису пријавиле позивају се, да поднесу Комесаријату за избеглице своје пријаве са тачним

назначењем изгорелих ствари и са доказима-сведоцима које треба лично да приведу, најдаље до 20. ов. месеца. После овог рока пријаве се неће узимати у посунак, јер ће се пријављенима помоћ поделити.

Из Канцеларије Комесаријата за српске избеглице 3 новембра 1917 г. бр. 271 Солун.

Сви они који су поднели Комесаријату за избеглице молбе за накнаду штете од пожара, подивају се да до 20. ов. мца предстану канцеларији Комесаријата са сведоцима, ради потребног саслушања.

Молбе оних који по овоме не поступе, неће се узимати у обзир.

Из канцеларије Комесаријата за избеглице 7. новембра, 1917. год. Бр. 271, у Солуну.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Лондон. Бирон-Хамбург-Америке узапђени су у Енглеској.

Рим. Комисија за италијанску авијацијску службу поднела је готов план увођења те службе по целој Италији. Држи се, да ће тај саобраћај ускоро почети.

Амстердам. Социјалистичка странка приредила је по свима варошима митинге против скупоће животних намирница. Велика је маса узела учешћа у манифестацијама. Предузете су мере да се појача гарнизон у Амстердаму.

Хавр. — Да би демантовали насиља над Белгијанцима, Немци су објавили фотографска документа која представљају тобожње братимљење између немачких војника и Белгијанаца.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

Лондон, 8. Говорећи јуче у Доњем Дому, Лојд Џорџ је изјавио, да су Савезници само у суботу потопили пет немачких сумарена и да га сумаренска акција више не узнемирава.

Рим, 8. Један аустријски батаљон уништен је св. од Фолине. Погинуло је 300 Аустријанаца. Остали су заробљени.

Вашингтон, 8. Многобројни говорници разишли су се по Сјед. Државама да јавном мишљењу објасне Савезничке циљеве рата.

ЛОНДОН, 8. Радиограм из Севастопоља јавља, да су руске трупе у долини Долицине

задобиле 1.000 заробљеника и уништиле два непријатељска одељења.

Рим, 8. — Галеки принц стигао је у Италију у пратњи Савезничких трупа. Италијанско становништво дочекало га је одушевљено.

Лондон, 8. — «Тајмс» сазнаје из Вашингтона: Да би се знатно смањила опасност напада од стране немачких сумарена, Сједињене Државе траже да све лађе које одлазе из америчких пристаништа за опасну зону морају предузети опрезност употребити флаш проваласке Едисона и Сандерса. Постигнути су врло важни резултати скривањем лађа у диму. У будуће лађе ће производити вештачку маглу која личи природној магли. Благодарни овим идејама, Шипин Бирд уверен је да ће се напади смањити.

Берн, 8. Велики број немачких листова са негодовањем пише о решењу пољског питања. «Форверц» држи, да је то чиста анексија Аустрије. «Кројццј-тунг» изражава страх, да ће та нова краљевина бити извор раздора између централних сила. «Франкфуртер Цајтунг» предвиђа велике тешкоће. Мађарски листови гледају у томе смањење ауторитета Мађарске.

Вашингтон, 8. Говорећи о међусавезничкој конференцији, г. Лансинг је изјавио, да је Америка решена да свима средствима помогне Савезнике и да ће измена погледа омогућити пуно јединство акције.

Председник америчке мисије биће пуковник Хауз, интиман пријатељ Вилсонов. Хауз је изјавио, да ће сарадња Америке бити тим значајнија, што су сви Американци решени да све снаге употребе ради извојевања коначне победе. Америка има само један циљ, да се бори док се не онемогући повратак оваквих ужаса.

Са нашег фронта

Српски званичан извештај Солун, 8. новембра

7. нов. ништа важно.

СА ОПШТЕЊА

Мој зет обв. чин, реда Милан Цветичанин, шеф књиговодства Београд. Трг. Банке, преминуо је 23. септембра о. г. у Флици (Свети Мовдрије) у Тулону.

О овоме извештавамо покојникове и своје рођаке, пријатеље и другове. Илија Марј. Бирчанин, лекар Санитет Одел. Мин. Војног.

Позивају се да изволе предстати овом генералном Консулату ради извесног саопштења: Љубомир Мине Лаловић, по бр. 6316, и Панајот Деља има телеграм. Из канцеларије Краљев. Срп. Генералног Консулата у Солуну, 7. новем. 1917.

Одговорни уредник Бошко Богдановић Штампар. «Велика Србија»